

ECHINOCOCCUS GRANULOSUS У ДИКИХ КАНИД ТА КОПИТНИХ

Смець О. М.

Сумський національний аграрний університет, вул. Кірова 160, м. Суми, 40021, Україна; E-Mail: smallpisces@ukr.net

A. Yemets. *Echinococcus granulosus* in wild canidae and ungulates

Стьожковий гельмінт *E. granulosus* розповсюджений майже в усіх країнах світу. Найчастіше популяції ехінококів локалізовані в синантропних осередках. Проте, в циркуляції паразита можуть брати участь і дикі тварини. У зв'язку з цим виникає питання про значення диких тварин у циркуляції *E. granulosus*, зокрема у Північно-Східній Україні. Для з'ясування цих питань проведені дослідження кабанів, козуль, лисиць та вовків. Всього досліджено 58 кабанів, 140 козуль, 45 лисиць та 2 вовків.

За результатами досліджень личинки ехінококів були виявлені на печінці як кабанів так і козуль, проте за фізіологічним станом ларвоцисти від кабанів відрізнялись від личинок, які паразитували у козуль. У кабанів вони були молодими або фертильними, в той час як у козуль усі личинки були мертвими. Відрізнялася і екстенсивність зараження обстежуваних тварин. Для кабанів вона становила $5,2 \pm 2,3\%$, для козуль – $0,7 \pm 0,6$. Інтенсивність інвазії у всіх випадках була низькою.

Гельмінтофауна лисиць була представлена одним видом трематод – *Alaria alata* (Goeze, 1782), двома – нематод – *Toxocara canis* (Werner, 1782) і *Uncinaria stenocephala* (Railliet, 1884) та трьома – цестод – *Tetratirotaenia polyacantha* (Leuckart, 1856), *Taenia crassiceps* (Zeber, 1800), *Mesocestoides lineatus* (Goeze, 1782). *E. granulosus* у цих тварин не виявлено.

У вовків були виявлені: два види цестод – *E. granulosus* (Batsch, 1786), *Taenia hydatigena* (Pallas, 1776), один вид нематод – *Uncinaria stenocephala* (Railliet, 1884), один вид трематод – *Alaria alata* (Goeze, 1782).

Таким чином, дослідженнями встановлено, що кабани та козулі здатні до зараження личинками ехінококів. Проте участь козуль у біологічному циклі *E. granulosus* викликає сумнів, так як в їх організмі були виявлені тільки мертві ларвоцисти. Кабани виявились цілком придатними для розвитку в їх організмі личинок ехінококів до фертильного стану. Дефінітивним хазяїном серед диких хижих є вовки. В той же час у лисиць *E. granulosus* не виявлено.

ВИЯВЛЕННЯ ВІРУСОПОДІБНИХ ЧАСТИНОК ГРУПИ VACULOVIRUS У ЧЕРЕВОНОГИХ МОЛЮСКІВ ЗА НАЯВНОСТІ ТРЕМАТОДНОЇ ІНВАЗІЇ

Житова О. П.¹, Корнюшин В. В.², Король Е. М.²

¹ Житомирський національний агроекологічний університет, вул. Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна; E-Mail: elmi1969@meta.ua

² Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, вул.

Б.Хмельницького, 15, Київ, 01601, Україна; E-Mail: vadikorn@izan.kiev.ua

O.P. Zhytova¹, V.V. Korniyushin², E.N. Korol². Detection of virus-like particles of Baculovirus group in Gastropods with trematode invasion

Відомо, що морські молюски (переважно двостулкові) акумулюють у своєму організмі віруси, які знаходяться в водному середовищі та є переносниками низки вірусів, бактерій, патогенних не тільки для костистих риб, але й для людини (Гаевская, 2007). Разом з тим, відомості щодо шкодження вірусів у прісноводних молюсках є малочисельними. Вперше І.Г. Кондратовим (2007) продемонстровано здатність вірусу чуми м'ясоїдних тварин реплікуватись в організмах пойкилотермних тварин, а саме у молюсків *Lymnaea auricularia*.

Метою нашої роботи було дослідження мікроструктури гепатопанкреаса неінвазованих молюсків *L. stagnalis* та інвазованих трематодами спороцистоїдної (*Plagiorchis elegans* (Rud., 1802)) та редіоїдної (*Echinoparyphium aconiatum* Dietz, 1909) груп. Зрізи гепатопанкреасу 15 екз. молюсків для електронної мікроскопії виготовлено за Карупу (1984). Лише у *L. stagnalis* заражених трематоною *E. aconiatum* нами виявлено вірусоподібні частинки, які за формою та розмірами (12,5 мкм) були віднесені до групи Baculovirus, зокрема, до вірусу цитоплазматичного полієдрозу.

Зокрема, вірус цитоплазматичного полієдрозу виявлений у комарів *Culex pipiens pipiens*, *C. salinarius*, *Aedes sollicitans*, *Anopheles stephensi* та ін. (Бучацький, 1978). Оскільки існування комарів також тісно пов'язане з молюсками, ймовірно, відбувається вертикальна передача цього вірусу в популяції *L. stagnalis*. Виявлення нами вірусоподібних частинок в молюсках заражених редіоїдними трематодами, є проявом послаблення захисних сил організму тварин та переходом вірусу з латентного стану в активний. Це пов'язано з тим, що трематода *E. aconiatum* здійснює більш руйнівний вплив на гепатопанкреас молюсків ніж *P. elegans*.